

se na svoje omiljeno pušenje, Bog mi pokloni trenutak za čitanje. Otvorim Aćina i dok se premišljam odakle da počnem da se naslađujem, neko na vratima zvoni dvaput. Hoću, neću. Otvorim, i dobro je što sam otvorio. Šta ćete s tim novcem, pitam lukavo dve devojčice. One ispružile zabravljenu konzervu od krvavice. Za Crveni krst, kažu. Jasno, za Crveni krst, a kako izgleda taj Crveni krst? Da li je od leda? Ne, već od sladoleda. Para nemam, ali to imam, kažem nestrpljivo, i već ih uvlačim u svoju jazbinu. One veselo ulaze, izazivaju me, začikavaju, pitaju gde je. Budite mirne, sad će deda da vam pokaže. Kakav volite, crven ili rumen? A može li i jedan i drugi, smeškaju se one. Tako su ih podučili u Crvenom krstu. Nema gde drugde. Vidite da se od mog vremena svet prevrnuo. Dam ja njima sladoled i svučem sobni ogrtač, pa im pokažem oklagiju za mešanje bureka. Ako ne budu pristojne, moraće da vrata sladoled i da nastave sa svojom humanitarnom aktivnošću. Neću da me uznemiravaju.

Vratim se Aćinu pošto sam okrenuo dugmence na dlakavim jaknicama obe devojčice i tako istovremeno utišao vesti i muziku. Jedna je neprestano pevušila, a druga prenosila vesti sa ulica gde se okupio narod da ruši diktatora. Ali, gledajte sad, opet ne znam gde sam stao i prisiljen sam da ponovo razmišljam o dvoumicama svog čitanja. Presečem stvar, neka bude kako slučaj odluči. Otvorim i vidim naslov, uvrh stranice i nešto malo iznad. Stoji naslov u magli i glasi: *Šala!* Ha! Neko besno zalupa na vrata, da ih izbije iz okvira. Ko je? Mama i tata. Da nisu njihove blizanke kod mene? Odgurnuše me, ne sačekavši da odgovorim odrečno, pohrliše kao vihor pun teških metala, laki kao dašak benzinskih isparenja. E pa, morao sam da priznam, sažaljevam slučaj, da se desilo što se desilo. Svi smo bili srećni što se slučaj tako lepo odvija i završava. Ali, ja baš i nisam bio srećne ruke, premda se ispostavilo da je *Šala* nenadmašna. Odmah sam se latio i *Poetike falsifikovanja*. Zavidelo sam Aćinu koji zavidi tebi koji zavidiš meni koji sukobljava ljude po ulicama. Obuzela me jeza. Drhtao sam kao da me je poljubila Naomi Kembel, vitka kao dub. Bile su to antologijske stvari. Kad kažem „antologijske“, mislim jednostavno da se ti komadi mogu smatrati nečim najboljim što mi se desilo u istoriji, podjednako istoriji pisanja i istoriji čitanja.

Dovoljno je da pomislim danas, posle toliko vremena, na te dve priče, moj Jovajša, pa da ti tu knjigu preporučim punog srca. Ostalo nisam ni čitao. Nije bilo vremena. Revolucionarna vlast je došla da me odvede u čamotinju od nedostatka vremena. Nije prilika da me zež. Inače, vraćam ti milo za drago. Znajući da se paranoično zaklinješ u moje priče, prenesi Aćinu moje čestitke. Ima svu ljubav svih vremena. Sad sam i ja kao ostali: ni ja ne mogu da se setim nijedne rečenice. Ko bi mogao! Sad više nemam nikog. Tajac. Znam da u ovim mračnim časima Aćin piše četvrto izdanje svog zaborava, puzeći osamdeset dana oko svoje čorave sobe, zobljući picine dlake i ližući muvlje upljuvke sa okna. Biće to nezemaljska pojava, za kojom već sad čeznem, bolno svestan da propuštam priliku koja se samo jednom u životu ukazuje.

(Oksford, 24. oktobar 2000!)

Olivera Đurđević

NEZEMALJSKE POJAVE

*Zašto Aćin odbija da odgovara * Ženomrzac ili prorok * Tajne o kojima ćutimo*

Zašto je Jovica Aćin, pisac *Nezemaljskih pojava*, uprkos svakojakom pritisku kome smo ga izložili, odbio da odgovara na naša pitanja? Sistematski i posebno smo se pripremali za taj razgovor. Pet dana pre zakazanog susreta smo se koncentrisali i meditirali, i to upotpunili seansom akupunkture i bioenergetske masaže. Prikupili smo iz pouzdanih homeopatskih izvora i sve Aćinove slabe tače. Prosto nismo mogli da poverujemo da može postojati tolika masa slabosti od kojih pati jedan tobože živ čovek. Izgledalo je to kao Alfred Žari izbačen u svemir na leđima kralja Ibija. Nigde britke i seņzibilne inteligencije kojoj smo se nadali od pisca *Poetike krivotvorenja* i *Gatanja po pepelu*. Kao da je preinačio koncepciju sopstvenog postojanja, i od duha prešao na mimiku tela. Mora da se sudario s brzim vozom u tunelu. Ukratko, trebalo ga je razobličiti. Čitaoci opravdano očekuju od nas konačno raskrinkavanje ličnosti koja se predugo skriva u senci, o čijim se zlodelima još ništa ne zna, o čijim ljubavima i mržnjama kruže samo puka nagađanja, a čije knjige tajanstveno nastaju i još tajanstvenije nestaju. Sad gorljivom iščekivanju možemo da ponudimo jedino razgovor bez glavnog sabesednika. Ako je plan morao biti izmenjen, bespoštedno satiranje neugodnog protivnika je ostalo cilj. Na pamet nam nije palo da odustanemo. Produžili smo s gutanjem magle.

Pre nego što je *Nezemaljske pojave* štamparija isporučila izdavaču, dokopali smo se jednog primerka. Poklonio nam ga je sam Aćin, uz reči da nam taj lični primerak poklanja zato što nas voli i što smo jedini koji smo uporno pokazivali uverljivu zainteresovanost za sudbinu dela u nastanku. Niko osim nas nije imao knjigu. To je bila izvanredna prilika da do kraja demaskiramo njenog navodnog pisca. Knjigu smo pročitali naskap, s ježom shvatajući da se obistinjuju naše najcrnje slutnje. Grozno je osećanje kad utvrdite da u vašoj blizini već godinama boravi vanzemaljac, savršeno prerušen u pitomog stanovnika Balkana i ponosnog Beograda. Onda smo počinili neoprostivu grešku: odali smo se. „Baš lepo što imamo knjigu ranije“, rekli smo. „To je prednost dragocena za predstojeći intervju.“ „A, ne“, reče Aćin, „neće biti. Mešate ljubav i intervju.“

– Ali, zar nije prijatno kad se spoje posao i zadovoljstvo?

Nema nikakvog zadovoljstva u poslu. Rad je kod nas ponižavajući. Radimo za smrt a ne za život. Ne opažate opštu klonulost? Svi se pretvaramo u sablasti s kojima vlast lako izlazi na kraj. Pri svemu tom osećam i prevaru.

– Čiju prevaru? Državnu prevaru?

Ona bode oči i o njoj ću vam jednom poveriti frapantne stvari, ukoliko do tog trena izdrži naša depresija, naša sve samrtnija melanholija. Ne, ovog puta, osećam vašu prevaru. Hteli biste da me navučete na tanki led, da propadnem, da me ras-

turite kao zvečnicu svojim pitanjima, da me izložite podsmehu javnosti, kako to inače činite u svojim intervjuima, specijalno u onima zasnovanim na upitniku Marsela Prusta pomoću kojeg je taj veliki francuski pisac utoljavao svoju radoznalost, tražeći da sazna koje voće volimo, koji nam je književni junak najomiljeniji, i sve tako neke kosmičke stvari.

– Ma, hajdete, to uopšte nije istina. I još kažete da me volite! Želim samo da u intervjuima otkrijem ono što se još ne zna, da predstavim čoveka u najboljem svetlu, čak i ako muca i kija, i poput uljeza živi uz nos književnosti. Čitaoci obožavaju takvu šminku. A i vi ste šminker u *Nezemaljskim pojavama*. Dan i noć nisam trenula dok ih nisam pročitala. Padala sam u nesvest pred čudima o kojima pričate. To se ne sreće u srpskim zemljama. To je remek-delo iz Patagonije, davalji napitak iz Tasmanije. Recite mi, eto, ko je ona Luna zvana Lujka koja u „Slagalici” vrti sve muškarce oko prsta? I kakva je to ludnica sa orionskom raketom iznad Golog otoka? Spominjete i neuporedivo otkrice leka protiv side. Iz jedne priče ispada da je ljubav najčistiji izraz profesionalno obavljenog zločina, iz druge: da je smrt Bruna Šulca samo začaranost...

Ako nastavite s prepričavanjem, optužnica će biti povelika, i zato odbijam da odgovaram. Iz očiju vam čitam klopku; levo oko zavodi, desno smiče. A ljubav koja me je motivisala, znate, jeste prijateljstvo, ne strast. Nema u meni emocija, sve je sušta apatija i kuliranje.

– Da, da, a ko će vam skidati temperaturu kad se razbolite?

Na taj niski udarac iz strasti, Aćin je zadrhtao, brzo napisao nešto na papiriću i dodao mi ga krišom, mada smo - ako me čula ne lažu - bili apsolutno sami. Možda njegova čula, međutim, ne funkcionišu normalno i veruje da smo okruženi prisluškivačima koji nas uhode, nevidljivim fantomima koji se nadmeću - laktovima nas gruvaju u rebra, svoje nam malečne glave u silnoj znatiželji spuštaju na ramena - u pokušaju da saznaju šta to mi imamo da kažemo protiv naše izvanredne demonske vlasti.

Čutanje nije najbolja odbrana – zaključila sam. Barem ne u Aćinovom slučaju čije bezumne komplikacije mogu biti bezgranične, i odlučila sam da se obratim svedocima.

Urednik knjige, književni istoričar naših avangardnih poetika Gojko Tešić, napisao je na korice, da je povestima u njoj nemoguće odoleti. Tačno. A šta su nezemaljske pojave? Kazače: „Stvari koje nam se neprestano događaju a da i ne znamo. To su naše tajne o kojima čutimo, jer ne umemo da ih odgonetnemo. Ljubavi, strasti, zločini, fantomi i deca, sudbine, večita melanholija, metafizička komika, između haosa i kosmosa, na zemlji i iznad neba.” Njegov zaključak je da je u pitanju „majstor novog pripovedanja”. Svašta.

Pesnik Nenad Milošević, uz svesrdnu tehničku pomoć pesnikinje Danice Vukičević, objavio je nedavno fantomski razgovor sa Aćinom, i to pre nego što je knjiga uopšte objavljena i ustanovljuje da je reč o delu bezdušne mržnje prema ženama. Ne pobuđuje li taj slučaj opravdanu sumnju? Kako se to može reći bez čitanja knjige, ili na osnovu samo delimičnog uvida u nju? Logičan zaključak: ponovo jedan aćinovski odlepljenik. I otkuda da je Aćin tobože oberučke prihvatio taj razgovor, a da sa mnom - iz ljubavi - odbija i neće? Milošević je najverovatnije snevao da raz-

govara sa Aćinom. Nedvosmisleni dokaz za to jeste da i njega, navodnog sabesednika, naziva „nezemaljskom pojavom” u većitom uzmičanju pred svetom, kao i da je bez identiteta u stvarnosti, čijim gubitkom plaća svoje fikcije i fantazije. „Bezdušna mržnja prema ženama” opet nije dovoljna da bi objasnila, recimo, idolizovanje izvesne Olivere kao žrtve u „Uličnim avanturama”. To je priča o balkanskoj propasti, o dubretarskim kontejnerima, skapavanju ljudi i basnoslovnom bogaćenju režimskih glavara i mafije, psećim pijanstvima i nesuvislim demonstracijama ponad kojih, vezan za balon napunjen helijumom i izduvnim gasovima, lebdi predsednički par. Aćin je zakleti i iskusni feminista još od prvih dana ženkog pokreta kod nas. Po tome, voli žene, sve bi za njih dao. Kad se svi ti paradoksi saberu, oni ukazuju da je pred nama knjiga Marsovcu, vanzemaljsko delo koje nam, kroz smeh i suze, priča o našem zemaljskom danu i njegovom smrkavanju. No, dokle god postoji vesela planetarna igra s formom, još nije kraj sveta. Sav naš očaj nalazi puni odušak u Aćinovo podjednako apsurdističkoj i klovnovskoj komici. Tešić je naziva „metafizička komika”!

Ostalo je pitanje da li su nepoznati leteći objekti i srodne nezemaljske pojave jedini uzročnik naših nevolja. NLO nas snimaju odozgo, pripremajući invaziju. Neproverene glasine iznose da bi sve moglo da počne od Kosova, ali kao u slučaju gluvih telefona, koji su na ceni u Telekomu Srbija, pre je reč o NATO-pojavi. Knjiga o kojoj razgovaramo nije baš jasna u tom pogledu, budući da govori o zagonetnom biću bulgakovljevske kova po imenu Trampazlin. Romantična je i sentimentalna kao ljubavni roman između Zemlje i Marsa. Nežni poljupci i sadistička poezija. A ko nas baca u brigu i pričinja nam najveće teškoće? Pazite samo kako glasi odgovor. Dakle? Odgovor: T-r-a-m-p-a-z-l-i-n. Mars i Zemlja u neumornom zagrljaju kao vest nije više, u medijskom smislu, preterano zanimljiva, jer je najstandardnija zemaljska pojava. Vaskrsnuće zatim anđeli među ljudima, samoubistva po narudžbi, pa plenidbe koje preduzimaju činovnici vlasti po našim sirotinjskim stanovima, to su već novosti za prodaju, vesti nad vestima, u kojima nas je, međutim, u svojoj najnovijoj knjizi Aćin već preduhitrio. Naša preporuka je, ipak, da je čitamo i čutimo, združujući zadovoljstvo sa saznanjem šta će dalje biti, i tako ćemo najtemeljnije uništiti njenog autora. Time su i naš i njegov cilj - postignuti. *Nezemaljske pojave* nas sravnjuju sa zemljom. Do neba je ionako predaleko.

Konačno, razvijam dotureni papirić i čitam tajanstvenu poruku: „Ne mogu više ni da se setim otkad sam fasciniran natprirodnim pojavama u kojima zapravo ničeg natprirodnog i nema. Iz te opčinjenosti potiče moja pomisao da su i najobičnije stvari u neku ruku nezemaljske...” Priznanje nije jako, nema prave poente, ali moglo bi biti korisno za sledeći napad pošto raščistimo teren od neeksplozivnih bombi i spremimo novu zalihu ružinih latica u sirćetu za obloge. Podižem oči i gledam ga telepatski. Hoću da mu izjavim najneobičniju stvar od zemaljskih. U taj mah neko provaljuje vrata. Uleće specijalna brigada. Na glavama specijalaca infracrveni šlemovi. Vide i u tami. U rukama im škorpion. Govore metalnim glasovima s dna bureta: „Umrite, skotovi, umrite, Marsovcu, sila je naša, na mračnoj strani univerzuma!” Vatra, tajac.

(Novembar 7, 1999!)